

פרשת שמות

מה בפרשה: סיכום מתומצת של פרשת השבוע

השעבוד • הגזירה • לידת משה • הבריחה למדין • קבלת המנהיגות • משה אצל פרעה • על כל אלו ועוד בפרשת שמות המוגשת בלשון קלה וברורה

דור הולך ודור בא - "וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא". באותו רגע החלה אחת התקופות הקשות ביותר בעם ישראל - שעבוד מצרים. ומפני שידע הקב"ה שעתידים המצריים להתנכל לבני ישראל ולנסות ולהמעיט את מספרם הקדים תרופה למכה: "ובני-ישראל פרו וישרצו וירבו במאוד מאוד, ותמלא הארץ אותם", עד כדי כך, שנשות ישראל ילדו כל אחת ששה תינוקות חיים בבת אחת, וכולם גיבורים וחזקים שלא כדרך הטבע!

השעבוד

"ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף". פרעה כפר בכל הטובה שעשה עימו יוסף, שהציל אותם מרעב וכליה, ועשה עצמו כאילו אינו מכיר את יוסף ובני עדתו.

בראותו כי בני-ישראל מתרבים מיום ליום חשש שמא יום אחד יתחילו עמו במלחמה ולכן אסף את כל יועציו וחכמיו למצוא דרך כיצד לעצור את התפשטותם. הלך פרעה אל זקני ישראל ואמר להם: עד עכשיו ניתן לכם כל טוב מצרים ואכן התעשרתם והנה אתם עם רב. הגיע השעה לפרוע את החוב. עליכם יהיה לבנות את ערי המבצר פיתום ורעמסס.

למרבה הפלא, על-אף העבודה הקשה, המשיכה תופעת התרבותו של עם ישראל - "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ". בראותו שמזימתו לא עלתה יפה החליט פרעה להעביד עוד יותר את בני-ישראל, "וימררו את חייהם בעבודה קשה..."

הגזירה

לילה אחד חולם פרעה, והנה כל ארץ מצרים נתונה על כף אחת של המאזניים ובכף השניה עומד טלה וזה מכריע את הכף לצידו. הפתרון בפי חרטומי מצרים היה חד משמעי: בן עתיד להיוולד בעם ישראל והוא עתיד להחריב את כל ארץ מצרים!

מיד כינס פרעה את כל המיילדות העבריות וציוה עליהן כי ברגע הלידה יבחינו במין הולד: "...אם בן הוא והמיתן אותו ואם בת היא וחיה". אך המיילדות האמיצות ובראשן שפרה ופועה המשיכו להחיות גם את הזכרים ואף דאגו בשעת הצורך למים ומזון.

בנתיים דחקו האסטרולוגים בפרעה; דע לך כי היום ייולד מושיען של ישראל! ומאחר וזה נוכח לדעת כי המיילדות אינן מקיימות את פקודתו, החליט לצוות על עמו: "כל הבן היילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון".

לידת משה

ואכן לא טעו האסטרולוגים בתחזיתם. באותו היום נולד בן לעמרם ויוכבד משבט לוי, ויקרא שמו בישראל - משה, הוא האיש שהנהיג את עם ישראל בצאתו ממצרים. לאחר שלושה חודשים, משלא יכלה להחביאו

פרשת שמות

בביתה, יצאה יוכבד אמו ליאור והניחו אותו בתוך תיבת גומי על מימי הנילוס.

התיבה משכה את תשומת ליבה של בת פרעה שיצאה לרחוץ במימי הנהר. משפתחה אותה גילתה תינוק עברי בוכה. אז הופיעה מרים אחות משה והציעה לחפש אשה עבריה שתניק את התינוק. כך חזר משה לחיק אמו עד שגדל והובא אל בית פרעה.

משה בורח למדין

יום אחד יצא משה מבית המלוכה לראות מה שלום אחיו בני-ישראל "וירא בסבלותם". לפתע ראה שוטר מצרי מכה את אחד מבני-ישראל. בהביטו שאין איש באזור הכה את המצרי עד מות וטמן את גופתו בחול. למחרת ראה שני עבריים מכים איש את רעהו הוא פנה אל אחד מהם; "רשע למה תכה רעך,?" זה לא נשאר חייב וענה למשה: הלהרגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי?" משה נוכח לדעת כי דבר הריגת המצרי התפרסם ועל כן נאלץ לברוח למדין. שם הוא פוגש בבנות יתרו כהן מדין, אשר בני המקום החרימו אותו על שהפסיק לעבוד עבודה זרה, מציל אותו מן הרועים המתעללים בהן ועוזר להן להשקות את הצאן. כתוצאה מכך הוא נפגש עם אביהם ונושא לאשה את בתו ציפורה, ממנה נולד לו בנו הראשון - גרשום.

המנהיג שבדרך

"ויאנחו בני-ישראל מן העבודה . . . ותעל שועתם אל האלוקים..." והקב"ה מחליט כי הגיע זמן הגאולה. משה, הרועה את עדרי הצאן של חותנו, רואה לפתע מחזה מדהים: אש אוזת בשיח קוצני ("סנה") אך הוא איננו כלה, כשהוא מתקרב אל המקום הוא שומע את דברי האלוקים אליו, שבסופן מוטלת עליו השליחות: "ועתה לכה ואשלחך אל פרעה והוצא את עמי בני ישראל ממצרים".

משה, ברוב ענותנותו, מנסה להתחמק מהתפקיד ומטיל ספק אם בני-ישראל יאמינו לכל דבריו, אך הקב"ה מוסר בידו מופתים: האחד, בהשליכו את מטהו ארצה הוא הופך לנחש וכשהוא אוזת בזנב הנחש חוזר המטה לקדמותו. אם גם זה לא יספיק, יכניס משה את ידו לחיקו וזו תהפך למצורעת וכאשר יחזיר שנית לחיקו תעלם הצרעת כלא היתה כלל.

לאחר שהקב"ה מחזקו בדברים ומצרף אליו את אחיו הגדול אהרון, יוצא משה אל בני-ישראל. הוא מוסר להם את דברי ה' ומראה להם את המופתים. העם נותן בו את אמונו ובטחונו במשה.

אצל פרעה

יחד עם אהרון ושבעים מזקני ישראל מתייצב משה לפני פרעה ואומר: "כה אמר ה' אלוקי ישראל שלח את עמי...". פרעה לא רק שדוחה את בקשתם, אלא שהוא עוד מכביד את תנאי העבודה. מעתה יצטרכו בני-ישראל לדאוג בעצמם לחומרי הבניה, וזאת מבלי לגרוע במכסת העבודה הרגילה. הסיבה לגזירה זו: כדי שלא יהיה להם פנאי למחשבות "מוזרות" על חופש וחירות.

המצב נעשה גרוע יותר ובני-ישראל מתלוננים קשות לפני משה ואהרון; "...הבאשתם את ריחנו בעיני פרעה ובעיני עבדיו לתת חרב בידם להורגנו". משה לוקח את הדברים לתשומת ליבו ופונה אל ה': "למה הרעות לעם הזה? למה זה שלחתני? ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך?"

פרשת שמות

מקור: maale-adumim.com